

KRUUNUPYYN KVARNBACKENIN TUULI- JA AURINKOPUISTOHANK- KEEN PETOLINTUJEN LISÄÄNTYMIS- AIKAINEN SEURANTA 2023

Sääksi

Sisältö

1. Johdanto.....	3
2. Aineisto ja käytetyt menetelmät.....	3
3. Yleistä petolintujen pesinnästä ja saalistusalueista	4
4. Tulokset.....	5
5. Yhteenveto.....	6
6. Lähteet ja kirjallisuus.....	6
7. Liitteet	7

1. Johdanto

Kvarnbacken Vind Ab tilasi keväällä 2023 Suomen Luontotieto Oy:ltä petolintujen lisääntymisaikaisen selvityksen suunnitteilla olevan Kruunupyyn Kvarnbackenin tuuli- ja aurinkopuistohankkeen vaikutusalueelta. Selvityksen yhtenä tarkoituksena oli tutkia liikkuvatko Evijärvellä ja Räyriinjärvellä pesivät petolinnut hankealueen poikki järveltä toisella. Erityishuomion kohteena oli sääksi, jonka kalastusmatkat voivat ulottua kauaskin lajin pesäpaikasta. Selvitys kuuluu hankkeen ympäristösuunnitteluun ja ympäristövaikutuksiin liittyviin perusselvityksiin. Tehtävän yhteyshenkilönä on tilaajan puolella toiminut Martin Sjöwall ja Suomen Luontotieto Oy:ssä Jyrki Matikainen.

2. Aineisto ja käytetyt menetelmät

Alueella tehty petolintujen lisääntymisaikainen seuranta toteutettiin kaukoputki -ja kiikarihavainnoinnin avulla. Seurantakohteet olivat samat kuin lintujen kevätmuuttoseurannan aikana, mutta seurantaa tehtiin koko alueelta myös muiden alueella tehtyjen selvitysten yhteydessä. Selvitys toteutettiin yhden – kahden henkilön voimin. Kunakin seurantapäivänä havainnointia oli noin 4-7 tuntia. Seurantapäivät olivat 7.6, 19.6, 7.7, 14.7, 25.7 ja 26.7. Tämän lisäksi seurantaa tehtiin muiden selvitysten yhteydessä yhteensä arviolta noin 10 tunnin ajan. Näitä ei erikseen kirjattu, koska selvitystä tehtiin eri kohteissa lyhyen aikaa. Esimerkiksi alueen eteläpuoleisella pellolla tehdyt tuulihaukkahavainnot tehtiin suunnittelualueelle kulkemisen yhteydessä. Varsinaisen seurannan maastopäivät lisätietoineen on esitetty liitteessä 2. Selvityksen maastotöistä vastasi biologi FM Jyrki Matikainen ja maastotöissä avusti Heidi Alho. Selvityksen taittoi Eija Rauhala.

Alueelta on tehty vastaavanlainen petolintujen lisääntymisaikainen seuranta kesällä 2022 paikallisten lintuharrastajien toimesta. Tässä seurannassa ei hankealueella havaittu pesiviä petolintuja, eikä alueella myöskään saalistanut mahdollisesti alueen ulkopuolella pesiviä petolintuja. Seurantaa tehtiin alueella 5 kertaa vuonna 2022: 6.6, 13.6, 15.6, 21.6 ja 26.6.

Vanhan sääksenpesän jäänteet Stormossenilla

Aktiivinen paikallinen lintuharrastaja teki seurantaa jokaisena näistä päivistä, jonka lisäksi 6.6 seurantaan osallistui kaksi lintuyhdistyksen jäsentä ja 26.6 yhteensä 8 lintuyhdistyksen jäsentä osallistuivat koko alueen inventointiin, jossa etsittiin petolintujen pesäpaikkoja

Kesän 2023 pesimälinnustoselvityksen tai muidenkaan alueella tehtyjen selvitysten aikana ei alueella havaittu pesiviä petolintuja, eikä alueelta löytynyt pysyvän pesän rakentavien petolintujen kuten kanahaukan pesiä. Stormossenin kahta vanhaa kalasääksenpesää ei ole asuttu vuosikausiin ja toinen puurakennelman päälle tehty pesä on romahtanut jo vuosikautia sitten, ja toisesta tekopesästä on jäljellä muutama tukipuu.

3. Yleistä petolintujen pesinnästä ja saalistusalueista

Pesivien petolintujen saalistusalueen valintaan vaikuttaa ensisijaisesti saalistusalueen etäisyys pesästä, mutta myös saaliseläinten määrä saalistusalueella. Monella pienellä, pääosin varpuslintuja syöville petolinnuilla, kuten varpushaukalla etäisyys pesästä saalistusalueelle on maksimissaan pari kilometriä. Sama koskee pääosin jyräjyitä syöviä tuulihaukkoja. Pienistä petolinnuista kuitenkin esim nuolihaukan saalistuslennot voivat ulottua kauas pesästä. Petolinnuista erityisesti vain kalaa syövien sääksien saalistuslennot voivat ulottua jopa kymmenen kilometrin päähän pesästä ja myös merikotkien saalistuslennot saattavat ulottua kauas pesäpaikasta. Mikäli tietyn alueen pienjyräjäkannat ovat huipussaan moni laji, kuten hiirihaukka valitsee usein pesäpaikan läheltä hyviä saalistusmaita. Tutkimuksissa on havaittu että keväällä muutolta saapuneet tuulihaukat ja suohaukat kykenevät myyrien virtsajälkien perusteella arviomaan alueen jyräjäkannan ja tämän perusteella ne päättävät kannattaako alueella pesiä. Luonnonvarakeskuksen myyrätiedotteen mukaan pienjyräjyiden kannat olivat Keski-Pohjanmaalla nousussa kesällä 2023. Alueella tehtyjen maastokäyntien perusteella pienjyräjyitä ei alueella kuitenkaan suuria määriä ollut ja havaintojen perusteella myyräkanta oli pikemminkin heikko. Ilmaston lämpenemisen seurauksena ja erityisesti talvien muututtua leudommiksi myyräsyklit eivät enää noudata selvää säännönmukaisuutta ja erityisesti paikalliset erot pienjyräjyiden määrässä voivat olla huomattavia.

Tuulihaukka

4. Tulokset

Kesän 2023 petolintuseurannassa havaittiin saalistavia petolintuja hyvin vähän, eikä Evijärven suunnalla pesivien sääksien havaittu säännöllisesti kulkevan hankealueen yli Räytinginjärven suuntaan tai toisinpäin. Ainoastaan kesäkuussa havaittiin yhden sääksen lentävän hankealueen lounaisreunan yli Räytinginjärven suuntaan. Heinäkuussa kahtena päivänä hankealueen eteläpuolella havaittu tuulihaukka saattoi pesiä Iso-Hämeennevan peltoaukealla, mikäli alueelle on ripustettu lajille sopiva pönttö. Havaittujen sääksien arvioidut lentoreitit on esitetty liitteessä 3.

Petolintuseurannan yhteydessä havaituista muista lintulajeista runsaslukuisimpia ylilentäviä lintuja olivat nauru- ja kalalokit, jotka kulkivat alueen yli pesimäpaikoilta turkistarhoille ruokailemaan. 14.7 alueen yli koillisen suuntaan muutti harmaahaikara ja seitsemän pesimäpönttöä kurkea eli ns. luppokurkea havaittiin matkalla lounaansuuntaan 19.6.

Taulukko 1. Alueelta kesän 2023 aikana tehdyt petolintuhavainnot

Sääksi	19.6	Lensi alueen lounaisnurkkauksen yli idänsuuntaan (Räytinginjärvelle?)
Sääksi	19.6	Lennessä kaukana alueen länsipuolella suuntana pohjoinen
Sääksi	14.7	Lensi alueen lounaispuolitse idänsuuntaan (Räytinginjärvelle?)
Hiirihaukka	14.7	Kaarteli kaukana hankealueen pohjoispuolella
Tuulihaukka	14.7 ja 25.7	Saalisteli alueen eteläpuolella Iso-Hämeennevan peltoaukealla
Hiirihaukka	25.7	Kaarteli hyvin korkealla länsipuolella
Varpushaukka	25.7	Kaarteli hyvin korkealla länsipuolella. Voi olla jo muuttava

Petolintuseurannassa nähtiin muuttava harmaahaikara

5. Yhteenveto

Kesän 2023 petolintuseurannan perusteella alueella ei saalista, tai alueen yli ei kulje lähiseudulla pesivien petolintujen saalistusreittejä. Tulokset olivat samat aiemmin tehdyn petolintuselvityksen aikana. Jyrsijäkannoista riippuvien petolintujen pesintä ja pesäpaikat saattavat vaihdella nopeasti, joten runsaina myyrävuosina lisääntymisaikaisia petolintuhavaintoja alueella todennäköisesti tehdään. Petolintujen pesintää hankealueella ja myös sen läheisyydessä rajoittaa huomattavasti varttuneiden metsien ja sopivien pesäpuiden niukkuus.

6. Lähteet ja kirjallisuus

Birdlife Finland. Kevään 2023 tiedotteet. [www. Birdlife.fi](http://www.birdlife.fi)

Enemar, A. 1959: On the determination of size and composition of a passerine bird population season. A methodological study. – Vår Fågelvärld suppl. 2:1-114.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. & Liukko, U.-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. Helsinki. 704 s.

Koskimies, P. 1994: Linnuston seuranta ympäristöhallinnon hankkeissa. Vesi- ja ympäristöhallinnon julkaisuja. Sarja B Nro 18. Vesi- ja ympäristöhallitus. Helsinki.

Koskimies, P. & Väisänen 1991: Monitoring bird populations in Finland. A manual of methods applied in Finland. Finnish Museum of Natural History. Helsinki 145 s.

Leivo, M., Asanti, T., Koskimies, P., Lammi, E., Lampolahti, J., Mikkola-Roos, M. & Virolainen, E. 2002: Suomen tärkeät lintualueet FINIBA. BirdLife Suomen julkaisu (No 4). 142 s. BirdLife Suomi. Suomen ympäristökeskus.

Luonnonvarakeskus. Myyrätiedotteet 2023

Tucker, G.M: & Heath, M. F. 1994: Birds in Europe: their Conservation Status. Bird Life Conservation Series No. 3. 600 s. Cambridge, UK:

Väisänen, R., Lammi, E. & Koskimies, P. 1998: Muuttuva pesimälinnusto. Otava, Helsinki. 567 s.

Ympäristöministeriö 2007a: Suomessa tavattavat lintudirektiivin I liitteen lajit. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=9046&lan=fi>

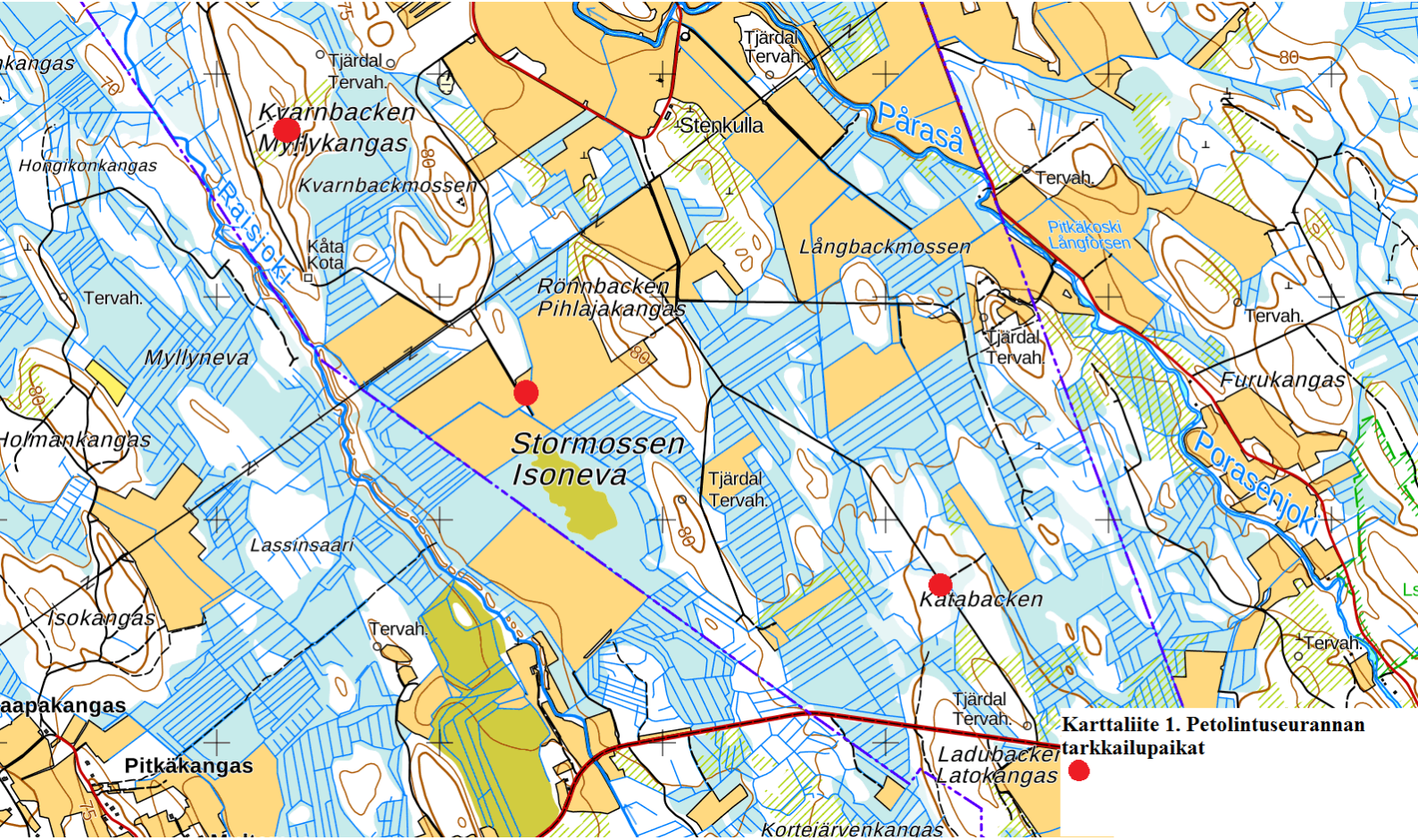
Ympäristöministeriö 2007c: Suomen kansainväliset vastuulajit, linnut. <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=9837&lan=fi>

www.laji.fi

7. Liitteet

Karttaliite 1. Petolintujen seurantakohteiden sijainti alueella

Liite 2. Petolintujen seurantapäivät

Aika	Seurantapaikka	Säätila	Havainnoijat
7.6 klo 15.00–18.00	1 ja 2	+14. Heikkoa länsituulta. Puolipilvistä	JM
19.6 klo 11.00–17.00	2	+26-+29. Tyyntä. Selkeää	JM
7.7 klo 10.00–17.00	2	+20. Heikkoa länsituulta. Puolipilvistä	JM
14.7 klo 9.00–16.00	2 ja 3	+18-+23. Heikkoa länsituulta. Puolipilvistä	JM ja HA
25.7 klo 12.00–18.00	2 ja 3	+16. Heikkoa pohjoistuulta. Aamulla sadetta. Pilvistä	JM ja HA
26.7. klo 7.00–12.00	1 ja 2	+14+16. Pohjoistuulta. Yöllä koleaa. Pilvistä	JM ja HA

Seurantapaikka 1= Katabacken

Seurantapaikka 2= Stormossenin pohjoispuoleinen pelto

Seurantapaikka 3= Myllykangas

Havainnoijat:

JM= Jyrki Matikainen

HE= Heidi Alho

Liite 3. Petolintuseurannassa havaittujen sääksien arvioidut lentoreitit

